

PAVOUCI RÝCHOR

The spiders of the Rýchory Mt.

Пауки (Арахнофауна) Рихор

PETR BÍLEK

Úvod

V roce 1977 jsem pomocí formalínových pastí prováděl výzkum pozemní arachnofauny ve 4 biotopech na území SPR Na Rýchorách (obr. 1). Umístění pastí bylo konzultováno s botanikem Krnapu J. Štursou, prom. biol. V každém biotopu, tj. ve vřesovišti (V), slatině (S), bukovém lese (B) a horské louce (L), byly 12. května položeny 4 pasti do čtverce o straně 5 m. Charakter rostlinného pokryvu těchto stanovišť uvádí Štursa (1974). Pasti jsem vybíral v pravidelných intervalech po 25 dnech. Poslední odběr byl proveden 10. října.

Další údaje o arachnofauně Rýchor byly získány doplňkovými sběry (proseíváním, smýkáním a individuálním sběrem) prováděnými v letech 1973—1975 jednak autorem, jednak J. Vaňkem, pracovníkem Krnapu.

Výsledky

Pavouci jsou seřazeni v příslušných čeledích abecedně. Za jménem pavouka uvádím jeho výskyt v daném biotopu (V — vřesoviště, S — slatina, B — bukový les, L — horská louka) spolu se zlomkem, kde v čitateli je počet ulovených samců, ve jmenovateli počet ulovených samic.

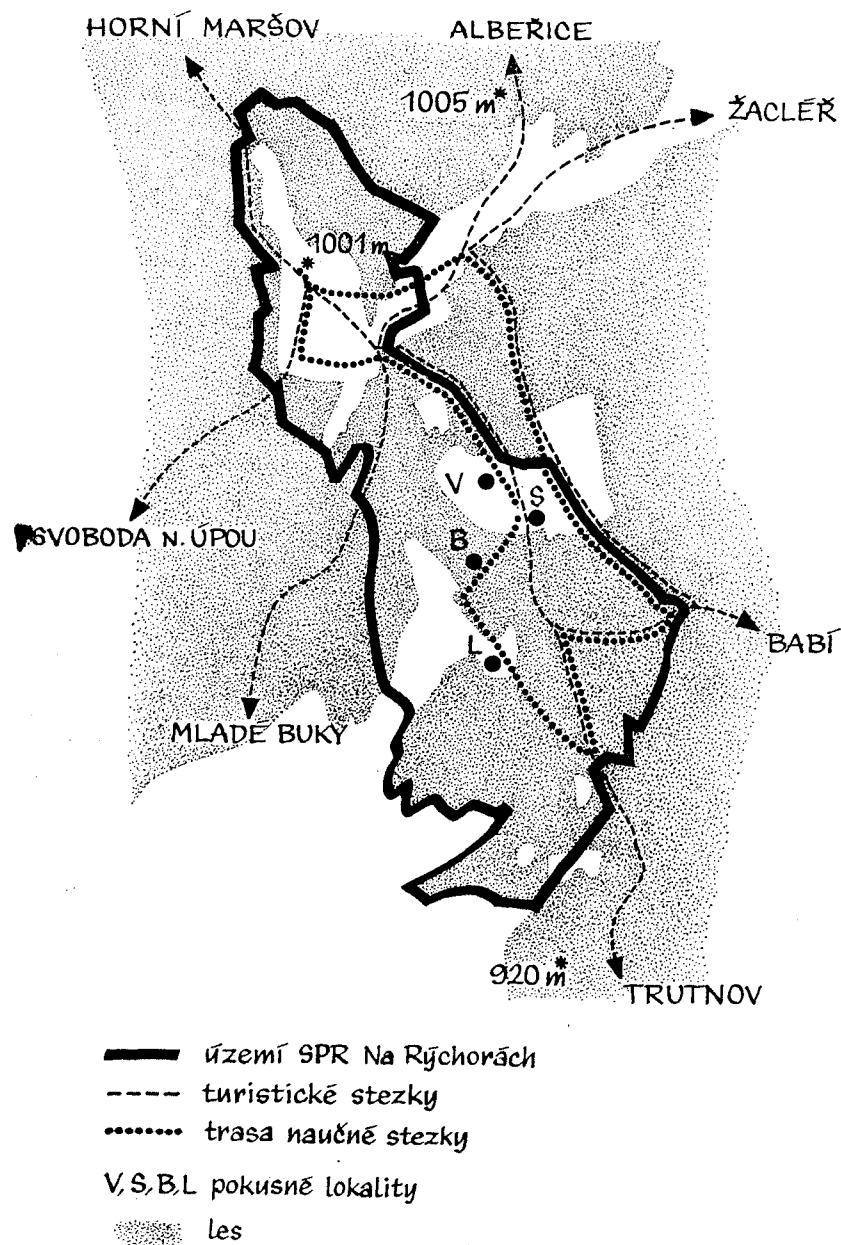
Dysderidae: Harpactea lepida (C. L. K.) B —/1, L 1/1.

Agelenidae: Coelotes atropos (Walck.) B 138/14, L 1/—, *Coelotes terrestris* (Wider) V 1/—, S 5/—, B 128/12, L 5/2, *Cryphoea silvicola* (C. L. K.) L 1/—, *Cybaeus angustiarum* L. Koch S 3/1, B 4/1, L 1/—.

Hahniidae: Hahnia montana (Bl.) V 3/4, B 1/—.

Liocranidae: Agroeca proxima (O. P. Cbr.) V 22/9.

Lycosidae: Alopecosa aculeata (Cl.) V sbd., B 1/3, *Alopecosa pulverulenta*

1. Rozmístění pokusných lokalit (pastí) v prostoru Státní přírodní rezervace Na Rýchorách.

Sites of the experimental localities (traps) in the State nature reserve „Na Rýchorách“.
 Размещение экспериментальных местообитаний (ловушек) в государственном природном резервате На Рыхорах.

(Cl.) L 3/—, *Pardosa lugubris* (Walck.) B —/1, L 1/3, *Pardosa pullata* (Cl.) V 22/3, S 12/—, L 1/—, *Pardosa riparia* (C. L. K.) V 30/—, S 15/4, L 14/1, *Pirata hygrophilus* Thor. S 67/34, *Trochosa spinipalpis* (F. Cbr.) S 16/5, *Trochosa terricola* (Thor.) V 3/—, S 2/—, L 3/4.

Zoridae: *Zora spinimana* (Sund.) V sbd., L 2/—.

Clubionidae: *Clubiona reclusa* O. P. Cbr. S sbd., B —/1, L 1/3.

Gnaphosidae: *Drassodes lapidosus* (Walck.) V 2/1, L 1/—, *Haplodrassus signifer* (C. L. K.) V 17/5, B 4/1, L —/1, *Micaria pulicaria* (Sund.) V 3/2.

Thomisidae: *Oxyptila trux* (Bl.) V sbd., S sbd.

Theridiidae: *Robertus lividus* (Bl.) B sbd.?, L —/2.

Araneidae: *Araneus diadematus* Cl. L —/1, *Araniella alpica* (L. Koch) B sbd.

Linyphiidae: *Agyneta cauta* (O. P. Cbr.) V 1/—, S 6/2, *Agyneta conigera* (O. P. Cbr.) L —/1, *Bathypantes gracilis* (Bl.) S —/2, *Bathypantes parvulus* (Westr.) L —/1, *Bolyphantes alticeps* (Sund.) V 1/1 S 1/— B sbd. ?) L 1/3, *Centromerita bicolor* (Bl.) L —/1, *Centromerus arcanus* (O. P. Cbr.) V 70/14, S 9/1, *Centromerus expertus* (O. P. Cbr.) S 2/3, *Centromerus pabulator* (O. P. Cbr.) V 1/4, L —/3, *Centromerus sellarius* (O. P. Cbr.) B 1/1, *Centromerus sylvaticus* (Bl.) L 2/1, *Diplostyla concolor* (Wider.) V —/1, L 7/5, *Drapetisca socialis* (Sund.) B 1/—, *Hilaira excisa* (O. P. Cbr.) S 3/2, *Leptyphantes alacris* (Bl.) V 1/—, L —/1, *Leptyphantes mansuetus* (Thor.) V 1/3, *Leptyphantes menzei* Kulcz. V 38/11, S 27/13, B 115/34, L 58/17, *Leptyphantes monticola* (Kulcz.) V 2/6, B 3/1, *Leptyphantes pallidus* (O. P. Cbr.) S 1/—, B 1/1, L 6/—, *Leptyphantes tenebricola* (Wid.) B 18/21, L —/2, *Macrargus rufus* (Wid.) B —/2, *Meioneta rurestris* (C. L. K.) V 7/5, S 2/—, *Microneta viaria* Sim. S 1/1, B 8/8, *Porrhomma egeria* Sim. B 1/—, *Sintula cornigera* (Bl.) V 2/—, S 1/—.

Erigonidae: *Asthenargus helveticus* Schenkel L 3/—, *Ceratinella scabrosa* (O. P. Cbr.) V 1/—, *Cnephalocotes obscurus* (Bl.) V —/1, *Diplocephalus latifrons* (O. P. Cbr.) S 1/—, B —/3, L 9/4, *Diplocephalus permixtus* (O. P. Cbr.) S 1/—, *Erigonella hiemalis* (Bl.) L 1/—, *Gonatium corallipes* (O. P. Cbr.) L 11/1, *Gonatium rubellum* (Bl.) L —/1, *Gongylidiellum latebricola* (O. P. Cbr.) S 8/—, B 1/—, *Gongylidiellum vivum* (O. P. Cbr.) S 1/—, *Micrargus herbigradus* (Bl.) S 1/—, *Oedothorax gibbosus* (Bl.) S 6/2, *Oedothorax retusus* (Westr.) S —/1, *Pelecopsis radicularis* L. Koch V 11/20, S 1/5, L —/1, *Peponocranium orbiculatum* (O. P. Cbr.) V 8/3, *Pocadicnemis pumila* (Bl.) V 1/—, *Saloca diceros* (O. P. Cbr.) B 18/—, L 1/—, *Silometopus elegans* (O. P. Cbr.) S 5/9, *Tapinocyba affinis* Less. B 1/—, L 2/—, *Trachynella nudipalpis* (Westr.) S —/2, *Trachynella obtusa* (Bl.) V —/1, B —/2, *Wideria antica* (Wid.) V 1/—, S 1/—, *Wideria fugax* (O. P. Cbr.) V 1/1, S 2/—, L 3/—, *Wideria melanocephala* (O. P. Cbr.) V —/2, S 3/—, B 1/—, L 1/—.

Pavouci ulovení doplňkovými sběry:

Segestriidae: *Segestria senoculata* (L.) sbd. 21/5 1975 pod kamenem, smrkový les.

Agelenidae: *Histopona torpida* (C. L. K.) ♀ 21/5 1975 pod kamenem, smrkový les.

Amaurobiidae: *Callobius claustrarius* (Hahn) ♀ 21/5 1975 pod kamenem, smrkový les.

Dictynidae: *Dictyna arundinacea* (L.) ♂, ♀ 12/6 1973 (leg. Vaněk).

Clubionidae: Clubiona diversa O. P. Cbr. ♂ 21/5 1975 a ♂ 17/6 1975 vřesoviště. *Clubiona kulczyňskii* Less. ♂, ♀ 17/6 1975 keřovitý porost na vřesovišti.

Salticidae: Evophrys aequipes (O. P. Cbr.) ♂ 12/6 1973 (leg. Vaněk), *Heliophanus dampfi* 2♀♀ 12/6 1973 (leg. Vaněk), ♀ 21/5 1975 v bylinném patře slatiny před původním smrkovým porostem.

Theridiidae: Achaeearanea riparia (Bl.). sbd. 17/6 1975, *Neottiura bimaculata* (L.) sbd. ♂ 17/6 1975, *Pholcomma gibbum* (Westr.) 3♀♀ 24/4 1975 pod kameny, smrkový les (jižní expozice), *Robertus arundineti* (O. P. Cbr.) ♀ 24/4 1975 vřesoviště, *Robertus scoticus* Jacks. ♀ 24/4 1975 pod kamenem, smrkový les, 2♀♀ 21/5 1975 v prosevu, bukový les, 3♀♀ 17/6 1975, *Robertus truncorum* (L. Koch) ♀ 24/4 1975 pod kamenem, smrkový les, ♀ 21/5 1975, ♀ 17/6 1975.

Araneidae: Meta mengei (Bl.) ♀ 21/5 1975 smrkový les.

Linyphiidae: Leptyphantes mughi (Fick.) ♂ 12/6 1973 (leg. Vaněk), 3♀♀ 24/4 1975 pod kameny, smrkový les, ♂, ♀ 21/5 1975, ♂, ♀ 17/6 1975, *Microlinypia pusilla* Sund. ♂ 12/6 1973 (leg. Vaněk), *Porrhomma pallidum* Jacks. ♀ 24/4 1975 pod kamenem, smrkový les.

Erigonidae: Diplocephalus cristatus (Bl.) 2♀♀ 12/6 1973 (leg. Vaněk), 2♂♂, 2♀♀ 17/6 1975, *Erigone atra* (Bl.) ♂ 24/4 1975 pod kamenem, smrkový les, *Maso sundevalli* (Westr.) ♂ 17/6 1975.

Z vřesoviště bylo získáno 32 druhů, ze slatiny 33 druhů, z bukového lesa 27 druhů a z horské louky 37 druhů. Některé druhy se kromě svého hlavního stanoviště vyskytují i jinde, a to buď díky své vagilitě (např. *Pardosa pullata*, *Pardosa riparia*, *Haplodrassus signifer*, *Coelotes terrestris* i *Coelotes atropos*), nebo díky své poměrně široké ekologické valenci: názorným příkladem je *Leptyphantes mengei*, který vytváří početné populace ve všech čtyřech biotopech!

V bukovém lese je velmi chudé bylinné patro (v místě položení pastí téměř vůbec nevyvinuté). Tato skutečnost bezpochyby přispívá k nízkému počtu druhů pozemní arachnofauny v tomto biotopu. Dominují zde druhy rodu *Coelotes* — *atropos* a *terrestris*. Kromě nich větší procento ulovených pavouků tvořili jedinci druhů *Leptyphantes tenebricola*, *Saloca diceros* a *Microne-ta viaria*.

Ostatní 3 biotopy, mající pestřejší skladbu bylinného patra, vykazují bohatší arachnofaunu, což je jistě dáno většími možnostmi k vytvoření různých mikrostano-višt. Zatímco na vřesovišti vytvořily početné populace druhy *Centromerus arcanus*, *Agroeca proxima*, *Pelecopsis radicicola*, *Haplodrassus signifer* a slídáci *Pardosa riparia* a *pullata*, a na slatině především *Pirata hygrophilus* a dále druhy *Trochosa spinipalpis* i *Silometopus elegans*, nevykazovala pozemní arachnofauna horské louky žádný význačně dominantní druh, i když co do počtu druhů byla vůbec nejbohatší. Jde o efekt soutěživosti?: v nejchudším biotopu na počet druhů (bukový les) vytvořily dominantní druhy právě nejpočetnější populace.

Z á v ě r

Práce obsahuje výsledky výzkumu arachnofauny Rýchor, prováděného v letech 1973—1977. Ze 4 stanovišť — vřesoviště, slatiny, bukového lesa a horské louky — byly metodou zemních pastí získány údaje o 73 druzích pavouků.

Dalších 21 druhů bylo uloveno doplňkovými sběry. Pro území Krkonoš bylo tímto průzkumem dokumentováno 13 nových druhů: *Dictyna arundinacea*, *Hahnia montana*, *Clubiona diversa*, *Clubiona kulczyňskii*, *Evophrys aequipes*, *Pholcomma gibbum*, *Agyneta conigera*, *Bathypantes parvulus*, *Centromerus sellarius*, *Porrhomma egeria*, *Diplocephalus permixtus*, *Peponocranium orbiculatum* a *Silometopus elegans*.

S u m m a r y

This paper presents the results of the spider-fauna investigation performed in Rýchory Mt. (east part of the Krkonoše Mts.) during the years 1973—1977. Using pitfall traps the data were obtained about 73 spider species from four biotopes: heath (V), swamp (S), beech forest (B) and alpine meadow (L). In addition to this method another 21 species were found. The reported research discovered 13 species to be new for the Giant Mountains. They are as follows: *Dictyna arundinacea*, *Hahnia montana*, *Clubiona diversa*, *Clubiona kulczyňskii*, *Evophrys aequipes*, *Pholcomma gibbum*, *Agyneta conigera*, *Bathypantes parvulus*, *Centromerus sellarius*, *Porrhomma egeria*, *Diplocephalus permixtus*, *Peponocranium orbiculatum* and *Silometopus elegans*.

Р е з ю м е

Работа содержит результаты исследования арахнофауны Рыхор (самой восточной части гор Крконош), проводившегося в период 1973 — 1977 г. В пределах четырех биотопов — горной пустоши, низинного болота, букового леса и горного луга — были методом земных ловушек получены данные о 73 видах пауков. Дальнейших 21 видов было поймано с помощью дополнительных сборов. В результате данного исследования было документировано 13 новых видов для территории Крконош: *Dictyna arundinacea*, *Hahnia montana*, *Clubiona diversa*, *Clubiona kulczyňski*, *Evophrys aequipes*, *Pholcomma gibbum*, *Agyneta conigera*, *Bathypantes parvulus*, *Centromerus sellarius*, *Porrhomma egeria*, *Diplocephalus permixtus*, *Peponocranium orbiculatum*, *Silometopus elegans*.

L i t e r a t u r a

Miller, F.: Pavouci — Araneida. In: Klíč zvířeny ČSSR 4:51—306. Praha 1971.
Štursa, J.: Na Rýchorách. Průvodce přírodovědnou naučnou stezkou. Správa Krnap, Vrchlabí 1974.

RNDr. PETR BÍLEK
Katedra morfologických věd
Lékařská fakulta UK
Šimkova 870
500 38 Hradec Králové

Došlo 6. 12. 1983